

RECHTSPOSITIE VAN DE MINDERJARIGE

Advies van de Vlaamse Raad voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, Wetstraat 34-36, 1040 Brussel
W www.vlaamseraadwvg.be - T +32 2 209 01 11 - E

Adviesvraag	Voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 7 mei 2004 betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp en binnen het kader van het decreet betreffende het jeugddelinquentierecht	
Adviesvrager	Hilde Crevits - Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin	
Ontvangst adviesvraag	5 juni 2023	
Decretale opdracht	adviesfunctie	
Goedkeuring	Sectorale kamer Gezin en Jongerenwelzijn op 10 augustus 2023	
Contactpersoon	Annick De Donder	addonder@serv.be

Inhoud

Krachtlijnen	4
Advies	6
Situering	6
1. Algemene waardering	6
2. Jeugdhulp, zorg aan minderjarigen met een handicap en gesloten opvang: dit vraagt (deels) om aparte benaderingen	8
3. Detaillistisch en met gevaar voor bijkomende administratieve druk	13
4. Verwarring tussen afdwingbare rechten ten behoeve van minderjarigen en normering	14
5. Punctuele opmerkingen	14

Krachtlijnen

Alle minderjarigen hebben rechten op basis van het Europees verdrag voor de rechten van de mens, het Verdrag inzake de Rechten van het Kind en indien de minderjarige een handicap heeft, ook het Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap. Minderjarigen die verblijven in de jeugdhulp, een VAPH-voorziening of een gemeenschapsinstelling bevinden zich in specifieke situaties, die ook specifieke rechten en een rechtsbescherming op maat vereisen. Het is zeer goed dat deze rechtsbescherming door de Vlaamse Regering nu grondig wordt geactualiseerd. De raad stelt tevreden vast dat het voorontwerp tot wijziging van het decreet betreffende de rechtspositie van de minderjarige (DRM) de rechten van minderjarigen in de brede jeugdhulpverlening verruimt of rechten meer fijnmazig uitwerkt.

Deze rechten (of desgevallend rechtsbeperkingen) moeten echter ook aangepast zijn aan de situatie waarin de minderjarige zich bevindt (jeugdhulp, VAPH, jeugddelinquentie) en de context (een vorm van gesloten opvang of niet). De raad is van mening dat dit niet volledig wordt gerealiseerd door te werken met een generieke rechtsbasis en één decreet voor alle minderjarigen die een vorm van hulpverlening gebruiken.

De raad adviseert om het DRM waar nodig op te splitsen in bepalingen voor minderjarigen in de jeugdhulp, voor minderjarigen binnen de zorg voor personen met een handicap en voor minderjarigen in de jeugddelinquentie. Het beleid ten aanzien van deze verschillende groepen van minderjarigen en hun rechtsbescherming behoort wel blijvend tot het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.

Het advies van de raad om een globaal kader voor de rechtspositie van minderjarigen te creëren dat algemeen is waar mogelijk maar zeker ook specifiek waar nodig, steunt op vijf argumenten:

1. **Een consequent Vlaams beleid voeren** door de keuze om de afzonderlijke sporen voor jongeren in een verontrustende opvoedings- of leefsituatie en voor jonge (vermoedelijke) delictplegers ook te vertalen in een rechtspositieregeling die (op bepaalde punten) van elkaar wordt onderscheiden.
2. **De eigenheid van elke hulpverleningsvorm beter vatten en de rechten daarbinnen maximaliseren.**
3. **Correcte beeldvorming van elk type van hulpverlening** met een betere weerspiegeling van het leven in een jeugdhulpvoorziening, in een pleeggezin, een VAPH-voorziening, een gemeenschapsinstelling of het Vlaams detentiecentrum.
4. **Meer ruimte voor pedagogisch handelen in de concrete hulpverleningspraktijk.**
5. **Juridisch correct en op maat** zodat alle situaties van jeugdhulpverlening correct worden genoemd en dat rechten voor alle betrokken minderjarigen worden gedefinieerd.

Verder vraagt de raad om kritisch te bekijken welke regels echt thuishoren in een decreet betreffende de rechtspositie van minderjarigen, en welke beter in een andere vorm van regelgeving worden uitgewerkt. Het voorontwerp van wijzigingsdecreet is immers zeer uitgebreid en gedetailleerd, het bevat veel administratieve vereisten voor registratie en het behandelt zowel de directe rechtsbescherming van de minderjarige als enkele elementen van indirecte rechtsbescherming via normering. De raad adviseert om dit alles verder uit te zuiveren.

Tot slot geeft de raad in zijn advies artikelsgewijs nog een aantal punctuele opmerkingen mee.

Advies

De Vlaamse Raad voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin ontving op 5 juni 2023 een adviesvraag over het Voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 7 mei 2004 betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp en binnen het kader van het decreet betreffende het jeugddelinquentierecht (verder in het advies: het voorontwerp van wijzigingsdecreet). De termijn voor advies over dit voorontwerp van wijzigingsdecreet werd verlengd tot 15 augustus 2023.

De adviesvraag is binnen de raad behandeld door de kamer Gezin en Jongerenwelzijn, die het advies bij consensus goedkeurde op 10 augustus 2023.

Situering

Sedert 2004 is er het decreet betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp en binnen het kader van het decreet betreffende het jeugddelinquentierecht (verder: decreet rechtspositie of DRM). Dit decreet creëert een generieke rechtspositie voor minderjarigen 'in alle contacten met de jeugdhulp', dus inclusief kinderen en jongeren die op grond van het jeugddelinquentierecht met de jeugdhulp of met reacties op jeugddelinquentie in aanraking komen.

Sindsdien is het Vlaamse beleid inzake jeugdhulp en jeugddelinquentie ingrijpend gewijzigd. Eerst was er het decreet Integrale Jeugdhulp, daarna het Jeugddelinquentiedecreet. Eén van de aspecten die hiermee fundamenteel veranderd is, is de organisatie en de aanpak van de gesloten opvang. Daarbij rees ook de vraag in welke mate het DRM, in het licht van de brede internationale mensen- en kinderrechten, het niveau van rechtsbescherming van minderjarigen in de gesloten opvang nog op toereikende wijze regelt.

De Vlaamse Regering heeft deze nood aan een duidelijkere regeling nu vertaald in een actualisering van de rechtspositieregeling van minderjarigen. Ze doet dit door verder te werken op het bestaande decreet rechtspositie van 2004.

1. Algemene waardering

De raad is zeer tevreden dat de Vlaamse Regering een grondige actualisering van de rechtspositieregeling van minderjarigen beoogt. Dit is nodig, gezien de vele evoluties in het jeugdhulp-landschap in het algemeen en specifiek in de gesloten opvang.

Met het voorontwerp van wijzigingsdecreet worden de rechten van kinderen en jongeren in een hulpverleningscontext uitgebreid (o.a. met het recht op gezondheidszorg, recht op onderwijs, recht op vrije tijd) en zijn rechten meer fijnmazig uitgewerkt (bv. recht op informatie, het belang van de minderjarige, het ontwikkelingsgericht leefklimaat). Het is zeer goed dat de rechten van (vaak kwetsbare) minderjarigen geëxpliciteerd worden en dat hen een actueler beschermend kader wordt geboden.

De raad waardeert dat de Vlaamse Regering zich voor de uitwerking van dit kader baseert op wetenschappelijk onderzoek betreffende de rechtspositieregeling in de gesloten opvang¹. De conclusies van het onderzoek en de beleidsaanbevelingen hebben duidelijk een vertaalslag gekregen in het decreet en in de memorie van toelichting. Ook de intersectorale richtlijn rond de preventie en toepassing van afzondering en fixatie was richtinggevend. De raad steunt deze manier van werken, zeker gezien ze is aangevuld met een breed participatief traject. De aankondiging dat ook bij de voorziene driejaarlijkse evaluatie van het decreet organisaties zullen worden betrokken die kinderen en jongeren vertegenwoordigen, is een goede zaak.

De Vlaamse Regering kiest ervoor om één algemeen kader te creëren voor de rechtspositie van elke minderjarige in de integrale jeugdhulp of die onder de toepassing van het jeugddelinquentierecht valt, en doet dit via wijzigingen en aanvullingen van rechten uit het decreet rechtspositie van 2004. De raad leest hiervoor een uitvoerige motivatie. Vanuit de bezorgdheid voor een meer effectieve rechtsbescherming op maat van minderjarigen in verschillende hulpverleningscontexten had de raad echter liever een gedeeltelijke opsplitsing van het DRM gezien. Hij beargumenteert deze zienswijze verder in deel 2 van het advies.

---

¹ J. CARLÉ, T. OPGENHAFFEN, J. PUT en S. PLEYSIER, Gesloten opvang van minderjarigen in Vlaanderen: een rechtspositieregeling, Leuven, Eindrapport Steunpunt Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, 2021, 355p.

2. Jeugdhulp, zorg aan minderjarigen met een handicap en gesloten opvang: dit vraagt (deels) om aparte benaderingen

Alle minderjarigen hebben rechten op basis van het Europees verdrag voor de rechten van de mens, het Verdrag inzake de Rechten van het Kind en indien de minderjarige een handicap heeft, ook het Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap. Minderjarigen die verblijven in de jeugdhulp, een VAPH-voorziening of een gemeenschapsinstelling bevinden zich in specifieke situaties, die ook specifieke rechten en een rechtsbescherming op maat vereisen. Deze rechten (of desgevallend rechtsbeperkingen) moeten ook aangepast zijn aan de context waarin de minderjarige zich bevindt, namelijk in een vorm van gesloten opvang of niet.

De rechtspositieregeling die de Vlaamse Regering voorziet, gaat uit van een gemeenschappelijke rechtsbasis voor alle minderjarigen in de jeugdhulp, de zorg voor personen met een handicap en binnen het jeugddelinquentierecht. De Regering erkent zelf dat hierdoor het decreet rechtspositie van toepassing wordt op een heel breed en divers palet aan hulpverlening en ondersteuning en dat 'de uitdaging is om de rechten voor jongeren te formuleren op zo'n manier dat ze toepasbaar en herkenbaar zijn in al deze verschillende contexten' (memorie van toelichting, p. 7).

De raad begrijpt het idee van een generieke rechtsbasis voor alle minderjarigen die een vorm van hulpverlening gebruiken, en zich daartussen ook vaak bewegen. De raad is echter van mening dat **het maximaliseren van de rechten van minderjarigen in specifieke situaties (jeugdhulp, VAPH, jeugddelinquentie) en van elkaar te onderscheiden contexten (gesloten opvang of niet) baat heeft bij een rechtspositieregeling die meer op maat is dan een generiek decreet rechtspositie**. De gemeenschappelijkheid van deze situaties en contexten zien maar eveneens de verschillen erkennen, is volgens de raad een veel betere basis voor een zo effectief mogelijke rechtsbescherming van alle minderjarigen. Immers: een onderscheiden situatie rechtvaardigt (vereist zelfs) een aparte benadering.

De raad adviseert dan ook om het decreet rechtspositie van de minderjarige uit te zuiveren en waar nodig op te splitsen in bepalingen voor minderjarigen in de jeugdhulp, bepalingen voor minderjarigen binnen de zorg voor personen met een handicap en bepalingen voor minderjarigen in de jeugddelinquentie. Ook internationaal worden vaak specifieke mensen- en kinderrechtelijke bronnen ontwikkeld voor minderjarigen in deze te onderscheiden situaties.

Voor de raad behoort het beleid ten aanzien van deze drie verschillende groepen van minderjarigen en hun rechtsbescherming wel blijvend tot het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. Dus ook voor jongeren die een delict pleegden of ervan verdacht worden, is een welzijnsbenadering dus de juiste (waar nodig samen met een justitieel beleid ten aanzien van minderjarigen).

De raad werkt vijf argumenten uit voor zijn advies om het decreet rechtspositie deels te splitsen/te specificeren. Deze argumenten worden waar mogelijk aangevuld met een artikel uit het voorontwerp van wijzigingsdecreet (ter illustratie, zonder exhaustief te willen zijn).

1. Consequent Vlaams beleid voeren
2. De eigenheid van elke hulpverleningsvorm beter vatten en de rechten daarbinnen maximaliseren
3. Correcte beeldvorming van elk type van hulpverlening
4. Meer ruimte voor pedagogisch handelen in de concrete hulpverleningspraktijk
5. Juridisch correct en op maat

Alvorens deze argumenten uit te werken, geeft de raad mee dat de genoemde aanbevelingen in lijn blijven met de keuzes en de conclusies van het eerder genoemde onderzoek van het Steunpunt WVG. Dit onderzoek had immers betrekking specifiek op de rechtspositie in gesloten opvang in Vlaanderen en concludeerde dat het best is om alle vormen van gesloten plaatsing zo veel mogelijk op één leest te schoeien (p. 9). Dit is echter geheel iets anders dan de keuze die met het voorontwerp van wijzigingsdecreet wordt gemaakt, namelijk om ook alle vormen van jeugdhulp en residentiële plaatsingen op één leest te schoeien.

1. Consequent Vlaams beleid voeren

De raad ziet zijn voorstel als het consequent doordenken van eerder beslist Vlaams beleid, in dit geval: het jeugddelinquentiedecreet waar onderscheiden sporen zijn uitgezet enerzijds voor jongeren die zich in een verontrustende opvoedings- of leefsituatie bevinden en anderzijds voor (vermoedelijke) delictplegers.

Deze beleidskeuze vertrok van de idee dat het beter is om naast de jeugdhulp een specifieke en aparte aanpak te ontwikkelen voor jongeren die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd, ook al heeft het plegen van zulk een feit soms linken met de moeilijke leefomstandigheden van de jongere.

Deze aparte aanpak moet nu ook consequent voortgezet worden in de bepaling van de rechten van de minderjarige. De rechtspositieregeling van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit pleegden moet dan ook (op bepaalde punten) duidelijk onderscheiden worden van de rechtspositie van jongeren in een verontrustende opvoedings- of leefsituatie.

2. Vat beter de eigenheid van elke hulpverleningsvorm en maximaliseert de rechten daarbinnen

De raad vraagt om een globaal kader voor de rechtspositie van minderjarigen te creëren, dat algemeen is waar mogelijk maar zeker ook specifiek waar nodig. Het is belangrijk een coherent beleid te voeren voor minderjarigen en de voorzieningen en professionals die hen ondersteuning en begeleiding bieden, maar voor een maximale rechtsbescherming is vaak maatwerk vereist. De eigenheid van elke hulpverleningsvorm impliceert dat de minimale rechten zoals deze gelden in

bepaalde gesloten settings, niet als algemene norm moeten worden vooropgesteld. Dit zou in de praktijk immers kunnen leiden tot een feitelijke inperking van mogelijkheden van minderjarigen in andere hulpverleningsvormen.

Het pad dat de Vlaamse Regering nu wil inslaan met haar generieke benadering doet dit wel: men kent minderjarigen in de meest ingrijpende of stringente vormen van begeleiding en opvang specifieke (uitzonderingen op/beperktere) rechten toe en verklaart die ook van toepassing op alle andere jongeren in de jeugdhulp en VAPH-voorzieningen. De raad meent dat dit geen goed beleid is en vraagt waar nodig meer maatwerk.

De raad vraagt uitdrukkelijk om zeker bij het inperken van rechten of van vrijheden uiterst voorzichtig en terughoudend tewerk te gaan. De raad bepleit dan ook **een beleid inzake afzondering en fixatie dat meer op maat is van verschillende hulpverleningssituaties en -contexten**. Een decreet betreffende de rechtspositie van minderjarigen moet zonder twijfel duidelijkheid geven over de toelaatbaarheid van en de voorwaarden voor afzondering en fixatie in de verschillende settings van hulpverlening². Andere vormen van vrijheidsbeperking (bijvoorbeeld cameratoezicht,) zijn echter zo specifiek voor elke te onderscheiden vorm van hulpverlening (en ook onderhevig aan voortschrijdend inzicht), dat een generieke decretale verankering niet wenselijk is.

Dit neemt niet weg dat het recht op vrije tijd (met daarbij bijvoorbeeld ook het recht op uitgaan, internetgebruik, ...) voor minderjarigen beschreven en gerespecteerd moet worden, net zoals alle andere rechten uit het DRM. Bovendien mag het recht op vrije tijd nooit als een gunst worden gezien en/of worden meegenomen in een straffen en belonen systeem. De raad vraagt rekening te houden met deze opmerkingen en de verdere uitwerking van een beleid inzake vrijheidsbepalende maatregelen en pedagogische maatregelen indien nodig sectorspecifiek te regelen, via andere wegen dan een decreet (richtlijn, omzendbrief, ...). Gezien dit standpunt doet de raad in voorliggend advies slechts minimale uitspraken over de artikelen die vrijheidsbeperking wel generiek verder invullen (zie deel 5: de raad stelt enkele vragen ter verduidelijking en gaat in op de medische bijstand tijdens en na afzondering of fixatie).

Pleegzorg

Artikel 3 van het voorontwerp van wijzigingsdecreet formuleert een aangepaste definitie van de residentiële jeugdhulpverlening, met name 'de jeugdhulpverlening met een verblijfscomponent waar een minderjarige aan toevertrouwd wordt'. Dit omvat dus ook pleegzorg. En toch stelt de raad bezorgd vast dat vele artikelen van het voorontwerp van wijzigingsdecreet niet op maat zijn van pleegzorg en ook geen correct beeld geven van het leven in een pleeggezin.

---

² Voor minderjarigen met een beperking loopt hierover bovendien nog een wetenschappelijk onderzoek, waarvan de uitkomst beter wordt afgewacht.

'' '§2. Bij de opstart van en tijdens het verblijf heeft de minderjarige recht op een open dialoog waarin besproken wordt waarom de minderjarige in de voorziening verblijft, op welke wijze het leven in de voorziening georganiseerd wordt, welke regels en afspraken er zijn en op welke wijze daarmee wordt omgegaan'. (artikel 12)

Voor de raad is ook pleegzorg een voorbeeld van een specifieke context waarin een minderjarige verblijft, en die dus – ten dele - een aangepaste rechtsregeling vereist. Het voorontwerp van wijzigingsdecreet leidt er momenteel echter toe dat men van 'zo gewoon mogelijk opgroeien' gaat naar een formalisering in huishoudelijke reglementen, omdat die ook opgesteld moeten worden voor andere vormen van jeugdhulpverlening en gesloten opvang.

Veilig verblijf en GES+

Ook voor de voorzieningen Veilig Verblijf en de voorzieningen in hun erkenning voor jongeren met een ernstige gedrags- en emotionele stoornis (GES+) is een gedeeltelijke opsplitsing van het DRM meer aangepast aan hun werking.

De raad vraagt daarbij om bepaalde rechten in deze voorzieningen mee te nemen in de rechtspositieregeling voor jongeren in de jeugdhulp en minderjarigen met een handicap, en niet te plaatsen onder het geheel van de gesloten opvang. Deze voorzieningen hebben immers elk een eigen pedagogisch en therapeutisch programma aangepast aan de doelgroep. De geslotenheid die kan worden geboden binnen deze voorzieningen, is sterk geïndividualiseerd en dus op maat van (de problematiek van) elke minderjarige. Echter met dit voorontwerp van wijzigingsdecreet worden zij geacht als 'voorzieningen met mandaat tot geslotenheid'³ te voldoen aan dezelfde normen als de gemeenschapsinstellingen waar geslotenheid een hele andere doelstelling kent.

3. Correcte beeldvorming van elk type van jeugdhulpverlening

Door te werken met afzonderlijke bepalingen, kan veel meer aandacht gaan naar de eigenheid van het leven in de verschillende hulpverleningsvormen en de noden van minderjarigen die er verblijven. De bepalingen zullen een betere weerspiegeling zijn van het leven in een jeugdhulpvoorziening, in een pleeggezin, een VAPH-voorziening, een gemeenschapsinstelling of het Vlaams detentiecentrum.

In het huidige voorontwerp van wijzigingsdecreet zijn veel van de redeneringen echter sterk op maat geschreven van de gesloten opvang. Dat klopt helemaal niet met de realiteit in de andere vormen van ondersteuning en hulpverlening aan jongeren.

'' De minderjarige aan wie residentiële jeugdhulpverlening verleend wordt, heeft recht op dagelijkse fysieke activiteit en op tijdsbesteding in de buitenlucht. (artikel 18)

---

³ Aansluitend vraagt de raad zich af welke wettelijke bepaling(en) aan de voorzieningen met 'mandaat tot geslotenheid' rechtsgrond geeft om gesloten opvang te kunnen afdwingen.

Dergelijke bepalingen staan haaks op het zo normaal mogelijke leven in de jeugdvoorziening (wat nochtans omschreven staat in artikel 8 als 'de minderjarige in de jeugdhulp heeft het recht om zo gewoon mogelijk op te groeien').

Daarnaast betreurt de raad ten zeerste dat hierdoor een te beperkt en ongenueanceerd beeld wordt opgeroepen van zowel de jongeren in de (vrijwillige) hulpverlening als van de verschillende initiatiefnemers.

4. Meer ruimte voor pedagogisch handelen in de concrete hulpverleningspraktijk

De raad verwacht dat met een gedeeltelijke opsplitsing van het DRM meer rekening kan worden gehouden met de pedagogische aanpak die verschillend is ten aanzien van de verschillende doelgroepen.

Alle actoren die gevat zijn door het decreet rechtspositie moeten zorgen voor een consequente toepassing van de regelgeving. Maar het is daarbij belangrijk dat er ook voldoende professionele handelingsruimte blijft bestaan voor hulpverleners, begeleiders en opvoeders in hun contacten met de minderjarige. Een gedeeltelijk opgesplitst DRM erkent dat situaties en contexten anders zijn en geeft ruimte om hierbinnen de rechten van minderjarigen te borgen op een manier die aangepast is aan de concrete hulpverleningspraktijk.

5. Juridisch correct en op maat

In een decreet rechtspositie is het absoluut noodzakelijk dat alle situaties van jeugdhulpverlening juridisch correct worden genoemd en dat rechten voor alle betrokken minderjarigen en in alle hulpverleningsvormen worden gedefinieerd.

In het voorontwerp van wijzigingsdecreet stelt de raad echter vast dat zeer veel rechten worden gedefinieerd in functie van de jeugdhulp en niet expliciet ten behoeve van de minderjarige in voorzieningen met een mandaat tot geslotenheid.

- '' Belang van de minderjarige: het belang van de minderjarige vormt de belangrijkste overweging bij het verlenen van jeugdhulp en bij de toepassing van de rechten van de minderjarige in de jeugdhulp. Bij het verlenen van jeugdhulp vereist het belang van de minderjarige dat die gepaste bescherming en zorg krijgt'. (artikel 6)
- '' Als jeugdhulpverlening de minderjarige scheidt van een ouder of opvoedingsverantwoordelijke, van een broer of zus, of van een halfbroer of halfzus, heeft de minderjarige recht op informatie over die persoon en ook recht op regelmatig, persoonlijk en rechtstreeks contact met die persoon, tenzij dat in strijd is met een rechterlijke beslissing. (artikel 27)
- '' §1. Elke jeugdhulpvoorziening evalueert regelmatig, en zo veel mogelijk in samenspraak met de minderjarigen, de leefregels en afspraken in de voorziening op hun nut en noodzaak. (artikel 52)

De raad vraagt het DRM ook op dit vlak na te kijken. Spraakverwarring, taalkundige onvolledigheden of taal niet op maat van de verschillende hulpverleningscontexten mag in geen enkel geval de rechtszekerheid van minderjarigen aantasten.

Het advies om het decreet rechtspositie deels op te splitsen, biedt volgens de raad ook kansen om een aantal definities uit te zuiveren en meer te laten aansluiten bij de verschillende hulpverleningscontexten. Zo is er bijvoorbeeld het gebruik van de term sanctie en de definitie ervan.

Het woord sanctie heeft in het jeugddelinquentiedecreet een specifieke betekenis, namelijk: 'het maatschappelijk antwoord op een jeugddelict tijdens de rechtspleging ten gronde, met uitsluiting van het herstelrechtelijk aanbod, de uithandengeving en het toevertrouwen van een minderjarige aan een afdeling van een jeugdpsychiatrische dienst als vermeld in artikel 39'. Deze term hoort dus niet thuis in een DRM, in het bijzonder niet waar het gaat om de rechten van minderjarigen in de jeugdhulp of een VAPH-voorziening. De raad vindt het beter om voor deze contexten te spreken van een pedagogische reactie of een pedagogische consequentie (met dan als definitie 'de maatregel die genomen wordt ten aanzien van de minderjarige naar aanleiding van regel- en normoverschrijdend gedrag').

3. Detaillistisch en met gevaar voor bijkomende administratieve druk

Het voorontwerp van wijzigingsdecreet bevat veel zeer gericht omschreven rechtswaarborgen van de minderjarige. De raad erkent ten volle dat zulke omschrijvingen belangrijk zijn voor minderjarigen om op basis daarvan rechten te kunnen effectueren.

Maar waar het vroegere decreet rechtspositie van 2004 vooral de geest vastlegde, stelt de raad vast dat het voorontwerp van wijzigingsdecreet zeer uitgebreid en gedetailleerd is, met een nog meer gedetailleerdere memorie. **De raad vraagt om kritisch te bekijken welke regels echt thuishoren in dit decreet, en welke beter (en dus ook makkelijker te actualiseren) in een andere vorm van regelgeving.**

Het voorontwerp van wijzigingsdecreet bevat veel vereisten naar registratie, informatie en motivatie. Uiteraard is het erg belangrijk om transparant te zijn en inzicht te geven in de manier waarop er wordt gewerkt. Registratie en motivatie van een maatregel maakt die ook controleerbaar en biedt mogelijkheden voor een objectieve nabespreking. Maar overdreven registratie maakt de werking moeilijk en belast hulpverleners en begeleiders nodeloos. De raad adviseert hierin een balans te zoeken tussen de registratie die noodzakelijk is voor de directe rechtsbescherming van de minderjarige en de administratieve haalbaarheid.

Hier en daar ziet de raad aandacht voor administratieve lastenverlaging. Zo is in de memorie van toelichting (p.46-47) bepaald dat de registratie van het gebruik van terugkerende, vooraf geplande maatregelen bijvoorbeeld periodiek kan gebeuren. Het zou goed zijn om deze openheid

ook in de tekst van het wijzigingsdecreet op te nemen, met name dat periodieke registratie en/of het periodiek informeren mogelijk is.

4. Verwarring tussen afdwingbare rechten ten behoeve van minderjarigen en normering

Een decreet rechtspositie moet voorzien in directe rechtsbescherming (afdwingbare rechten) voor de minderjarige. Daarnaast is er de indirecte rechtsbescherming via normering (o.a. programmatie-, erkennings- en kwaliteitsnormen). Uiteraard is ook deze indirecte rechtsbescherming van grote waarde, maar ze hoort volgens de raad duidelijker te worden gescheiden van bepalingen die de rechtspositie van de minderjarige rechtstreeks waarborgen of versterken.

Nu leest de raad in het voorontwerp van wijzigingsdecreet de beide vormen van rechtsbescherming. Enkele voorbeelden van zaken die volgens de raad eerder behoren tot de erkennings- en kwaliteitsnormen zijn:

- “De voorziening beschikt over een procedure waarin is uitgewerkt op welke wijze het delen van informatie over de gegevens die de minderjarige betreffen, verloopt. (artikel 41)
- De Vlaamse Regering kan de gegevens, vermeld in paragraaf 1 en in artikel 28/5, verwerken om het beleid over de preventie van vrijheidsbeperkende maatregelen en voor de afbouw ervan, en in voorkomend geval, over het gebruik van afzondering en fixatie in het bijzonder, te evalueren. De Vlaamse Regering kan bepalen op welke wijze en wanneer de voormelde gegevens worden bezorgd. (artikel 60)

De raad vraagt om het voorontwerp van wijzigingsdecreet op dit punt verder uit te zuiveren en in de tekst enkel de directe rechtsbescherming voor de minderjarige juridisch te verankeren. De andere bepalingen worden beter ingeschreven in het erkenningsbesluit voor de private voorzieningen en het BVR pleegzorg, en toegevoegd aan het BVR van 5/4/2019 en het BVR van 16/9/2022, met bepalingen en verplichtingen ‘op maat’.

5. Punctuele opmerkingen

In dit vijfde deel van het advies geeft de raad punctuele opmerkingen, onduidelijkheden en waar mogelijk ook aanbevelingen voor tekstaanpassingen mee. We verwijzen daarbij naar het artikelnummer van het voorontwerp van wijzigingsdecreet dat ter advies voorligt (en dus niet het (al dan niet aangepaste) artikel van het oorspronkelijke decreet rechtspositie van 2004).

5.1 Artikel 6. Belang van de minderjarige

Er dient rekening te worden gehouden met het recht op identiteit van de minderjarige. Dit betekent voor de raad ook het respecteren van diens individuele overtuigingen.

De raad vraagt de volgende tekstaanpassing:

- 'Bij het vaststellen en toepassen van het belang van de minderjarige wordt ook ten minste rekening gehouden met de **het recht op** identiteit van de minderjarige, diens fysieke en emotionele noden, het belang van het netwerk voor de minderjarige, de veiligheid en gezondheid van de minderjarige, de individuele kwetsbaarheid van de minderjarige en de ontwikkelingskansen voor de minderjarige.'
-

5.2 Artikel 12. Recht op informatie

Voor wat betreft het recht op informatie voor de minderjarige maakt de raad volgende opmerkingen:

- Het voorontwerp van wijzigingsdecreet bepaalt dat in een gemeenschapsinstelling en het Vlaams detentiecentrum de informatie ook het recht betreft om hoger beroep aan te tekenen tegen de plaatsingsbeslissing. De raad vraagt een verruiming van dat recht, aangezien hoger beroep aantekenen niet alleen geldt in de voorzieningen met mandaat tot geslotenheid maar in elke jeugdhulpvoorziening.
- De raad leest dat 'voorzieningen die vrijheidsbeperkende maatregelen toepassen, de mogelijke vrijheidsbeperkende afspraken doornemen, met in het bijzonder de afspraken over afzondering en fixatie, vermeld in artikel 28/1 tot en met 28/7'. Er is echter geen definitie opgenomen van wat die vrijheidsbeperkende maatregelen zijn. De raad vraagt deze definitie toe te voegen.
- In het belang van de minderjarige kan worden beslist om de minderjarige niet te informeren over bepaalde zaken met betrekking tot zijn context. Het valt de raad op dat de draagwijdte van het oordeel van de hulpverlener of begeleider (de zogenaamde agogische exceptie) hier beperkt wordt tot de context. De raad meent dat nog andere beperkingen mogelijk moeten kunnen zijn. Wat als het over de minderjarige zelf gaat, bijvoorbeeld bij een incestueuze afstamming? Ook deze informatie kan schadelijk zijn voor zijn ontwikkeling en moet voorwerp kunnen zijn van de agogische exceptie.
- Wanneer beslist zou worden dat gegevens in het belang van de minderjarige niet aan hem meegedeeld worden, is hierover dialoog met de vertrouwenspersoon belangrijk.
- Als onderdeel van een warm onthaal heeft de minderjarige in een residentiële jeugdhulpvoorziening recht op informatie over het leven in die voorziening, waaronder in het bijzonder de leefregels en afspraken en de wijze waarop de voorziening hier mee omgaat. Deze leefregels en afspraken worden vastgelegd in het huishoudelijk reglement van de voorziening (memorie van toelichting, p.23-24).

De raad gaat ervan uit dat dit gaat over de basisregels binnen de organisatie, want soms fluctueren leefregels, zijn ze verschillend over de leefgroepen heen, etc. De raad vraagt de nodige flexibiliteit om hiermee om te gaan. Bovendien vraagt de raad om dit recht niet enkel uit te werken voor voorzieningen maar ook in de pleegzorg is recht op informatie over de leefregels belangrijk.

De raad vraagt de volgende tekstaanpassingen:

- ‘§2. ~~In een gemeenschapsinstelling en het Vlaams detentiecentrum betreft~~ **De informatie, vermeld in dit artikel, betreft ook** het recht om hoger beroep aan te tekenen tegen de plaatsingsbeslissing.’
  - ‘§3. In het belang van de minderjarige, vermeld in artikel 5, kan worden beslist om de minderjarige niet te informeren over bepaalde zaken met betrekking tot ~~de context van de~~ minderjarige. Een dergelijke beslissing wordt gemotiveerd en in het dossier van de minderjarige opgenomen. De vertrouwenspersoon, vermeld in artikel 24, heeft het recht om over de voormelde zaken **geconsulteerd en** geïnformeerd te worden.’
-

5.3 Artikel 13. Recht op begrijpelijke en ondersteunde communicatie

De raad leest nergens dat het garanderen van het recht op begrijpelijke en ondersteunde communicatie voldoende ondersteuning van tolken zal vereisen.

5.4 Artikel 15. Recht op onderwijs

De raad is zeer bezorgd over het recht op onderwijs in de jeugdhulpverlening. Het recht op onderwijs en het leerrecht is vandaag de dag onder meer een probleem binnen de gemeenschapsinstellingen, waar het aanbod aan onderwijsvormen zeer beperkt is en de geleverde onderwijsinspanningen nauwelijks tot certificaten of diploma's leiden. De raad klaagde dit gebrek aan volwaardig onderwijs eerder al aan⁴. Het ontbreken van (deelname aan) volwaardig onderwijs is een schending van de basisrechten van jongeren die verblijven in de gemeenschapsinstellingen en zet een zware rem op hun re-integratie in de samenleving. Ook in de Multifunctionele Centra (MFC) stellen zich dergelijke problemen.

Paragraaf §2 ‘als onderwijs in een school buiten de jeugdhulpvoorziening niet mogelijk is’, wordt in de tekst van het wijzigingsdecreet beperkt tot de gemeenschapsinstellingen en een kader van beslotenheid. Voor kinderen met een handicap geldt deze paragraaf dus niet, voor hen is er dus geen flexibele vorm van onderwijs mogelijk binnen een jeugdhulpvoorziening wanneer dit buiten de voorziening niet kan. Hierdoor krijgen kinderen met bijvoorbeeld ernstig meervoudige

---

⁴ Vlaamse Raad WVG, Advies over het voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot uitvoering van het decreet van 15 februari 2019 betreffende het jeugddelinquentierecht, wat betreft de organisatie, samenstelling en de werking van de afdelingen gesloten oriëntatie, gesloten begeleiding en gesloten begeleiding van maximaal twee, vijf of zeven jaar in de gemeenschapsinstellingen, 10 juni 2022.

beperkingen minder uitdrukkelijk genoteerde rechten. Ook kan de geïntegreerde werking tussen onderwijs en MFC hiermee in het gedrang komen.

Daarnaast ziet de raad onvoldoende garanties voor onderwijs dat effectief aangepast is aan de noden en behoeften van de minderjarige, bijvoorbeeld een minderjarige met een handicap. De bepalingen inzake inclusie zijn te vrijblijvend geformuleerd.

Verder leest de raad in artikel 15 dat 'zonder afbreuk te doen aan de verantwoordelijkheden en mogelijkheden van de ouders en opvoedingsverantwoordelijken, de jeugdhulpvoorziening de minderjarige waar nodig ondersteunt in het voormelde schoolse traject, bij voorkeur in een erkende school buiten de jeugdhulpvoorziening.' Door de volgorde van de woorden lijkt het alsof de jeugdhulpvoorziening bij voorkeur in de erkende school ondersteuning móet gaan bieden. Dit leidt tot verwarring. Bij een lezing zonder verdere uitleg geeft dit eventueel aanleiding om te stellen dat ondersteuning van de jeugdhulpvoorziening een voorwaarde is voor de onderwijsactoren om onderwijs te kunnen aanbieden. De raad vraagt daarom een tekstaanpassing.

De raad vraagt de volgende tekstaanpassingen:

- '§1. De minderjarige aan wie residentiële jeugdhulpverlening verleend wordt, heeft recht op kwalitatief onderwijs dat ~~zo veel als mogelijk~~ aangepast is aan diens behoeften en vaardigheden'.
  - '§1. **Het onderwijs wordt verstrekt in en door een erkende school buiten de jeugdhulpvoorziening.** Zonder afbreuk te doen aan de verantwoordelijkheden en mogelijkheden van de ouders, en in voorkomend geval, de opvoedingsverantwoordelijken, ondersteunt de jeugdhulpvoorziening de minderjarige waar nodig in het voormelde schoolse traject, ~~bij voorkeur in een erkende school buiten de jeugdhulpvoorziening.~~'
  - '§2. Als onderwijs in een school buiten de jeugdhulpvoorziening ~~in het kader van het mandaat tot beslotenheid en ingevolge een beslissing van de jeugdrechter~~ niet mogelijk is, wordt het onderwijs voor de minderjarige in de jeugdhulpvoorziening georganiseerd door een erkende onderwijsinstelling. Het onderwijs dat in de periode van het verblijf wordt geboden, sluit zo veel als mogelijk aan op de onderwijsloopbaan van de minderjarige.'
-

5.5 Artikel 16. Recht op tijdsbesteding

Een artikel wordt toegevoegd dat het recht op tijdsbesteding expliciteert. Voor de raad is evenwel niet duidelijk wat wordt bedoeld met 'tijdsbesteding'.

Het voorontwerp van wijzigingsdecreet bepaalt dat de tijdsbesteding door de jeugdhulpvoorziening of door een andere organisatie wordt georganiseerd. De raad vraagt een toevoeging aan het voorontwerp van decreet opdat de jongere zelf hier ook initiatief kan in nemen.

De raad vraagt de volgende tekstaanpassing:

- 'De voormelde tijdsbesteding wordt door de jeugdhulpvoorziening, door een andere organisatie **of door de minderjarige** georganiseerd.'
-

5.6 Artikel 19. Recht op arbeid

Voor wat betreft het recht op arbeid wordt terecht voorkeur en voorrang gegeven aan tewerkstelling in de samenleving. De memorie van toelichting vult dit aan door mee te geven dat 'wanneer tewerkstelling in de samenleving niet mogelijk is, dit wordt georganiseerd binnen de jeugdhulpvoorziening op een gelijkaardige manier en volgens gelijkaardige methoden georganiseerd als in de samenleving.'

De raad is van mening dat dergelijke organisatie binnen de voorziening niet wenselijk en niet haalbaar is.

5.7 Artikel 22. Recht op verblijf in een gepaste, individuele kamer

Nieuw is het recht op een gepaste, individuele kamer voor de minderjarige in de residentiële jeugdhulpverlening. Principieel vindt de raad dit een goede zaak. Hij stelt zich wel vragen bij de haalbaarheid voor de jeugdhulpvoorzieningen die hiervoor soms zeer grote infrastructurele aanpassingen moeten doen.

Ook de (financiële) haalbaarheid én wenselijkheid in de pleegzorg wordt door de raad in vraag gesteld. Soms is het aangewezen om broers en zussen wel 'zo gewoon mogelijk' samen op een kamer te laten verblijven.

5.8 Artikel 23. Recht op persoonlijke bezittingen

De raad wenst een verruiming van twee bepalingen betreffende de persoonlijke bezittingen.

De raad vraagt de volgende tekstaanpassingen:

- '§1. De minderjarige binnen de residentiële jeugdhulpverlening beschikt over en zorgt voor diens persoonlijke bezittingen en de minderjarige kan die bezittingen bewaren in de eigen kamer of in een persoonlijke opbergruimte. De jeugdhulpvoorziening kan voorwerpen die het samenwonen en de veiligheid van de minderjarige in het gedrang kunnen brengen, verbieden **en in bewaring nemen.**'
  - '§2. De jeugdhulpvoorziening zorgt ervoor dat de minderjarige een archief krijgt met spullen **en documenten** die de minderjarige persoonlijk toebehoren, opdat de minderjarige het verblijf in de residentiële jeugdhulpverlening kan reconstrueren.'
-

5.9 Artikel 27. Recht op contact met familie

‘Als jeugdhulpverlening de minderjarige scheidt van een ouder of opvoedingsverantwoordelijke, van een broer of zus, of van een halfbroer of halfzus, heeft de minderjarige recht op informatie over die persoon en ook recht op regelmatig, persoonlijk en rechtstreeks contact met die persoon, tenzij dat in strijd is met een rechterlijke beslissing’.

De raad vraagt verduidelijking over wie deze informatie-uitwisseling en dit contact organiseert.

5.10 Artikel 28. Recht op bezoek

De raad vraagt om dit artikel na te kijken voor wat betreft de rechten van kinderen na een vrijwillige plaatsing.

Ook in de pleegzorg is dit artikel niet zomaar toepasbaar. De bepaling dat ‘de jeugdhulpvoorziening de bezoekenregeling in het huishoudelijk reglement bepaalt en ervoor zorgt dat het bezoek plaatsvindt in een huiselijke sfeer’ kan in conflict komen met de grondwettelijke onschendbaarheid van de woning voor de pleegzorger. Deze eis kan daarom enkel gesteld worden voor het begeleid bezoek in de dienst voor pleegzorg zelf.

Verder leest de raad dat ‘als toezicht op het bezoek noodzakelijk is voor de ordehandhaving en veiligheid, dat toezicht uitsluitend bestaat uit een visueel toezicht’. Hoe wordt dit georganiseerd? Toezicht zonder aanwezigheid van bevoegd personeel lijkt moeilijk te organiseren.

5.11 Artikel 30. Recht op ondersteuning bij het zoeken naar informatie over bepaalde personen

In het voorontwerp van wijzigingsdecreet lijkt dit recht door de woordkeuze beperkt tot de niet-begeleide minderjarige vreemdeling: ‘De minderjarige en met name de niet-begeleide minderjarige vreemdeling heeft recht op ondersteuning bij het zoeken naar informatie over de situatie van familieleden of andere personen die belangrijk zijn voor de minderjarige’.

De raad kan zich absoluut niet vinden in een mogelijke beperking van dit recht.

De raad vraagt de volgende tekstaanpassing:

- ‘De minderjarige en ~~met name~~ **in het bijzonder** de niet-begeleide minderjarige vreemdeling heeft recht op ondersteuning bij het zoeken naar informatie over de situatie van familieleden of andere personen die belangrijk zijn voor de minderjarige.’
-

5.12 Artikel 33 Controle en doorzoeken van de kamer

Dit hele artikel duidt voor de raad op verwarring tussen pedagogisch toezicht en fouillering (tot zelfs de opsporing van misdrijven). Door te stellen dat elke vorm van fouillering van kledij of persoonlijke zaken van de minderjarige of het doorzoeken van de kamer van de minderjarige verboden is, behalve in situaties van onveiligheid, ontnemen je begeleiders/opvoeders/pleegouders

logische toezichtstaken zoals het leegmaken van een boekentas. Ook hierin zou meer duidelijkheid komen indien er gewerkt zou worden met afzonderlijke bepalingen voor de rechtspositie van minderjarigen in verschillende hulpverleningsvormen (zie deel 2).

Controle van de kledij of persoonlijke zaken van de minderjarige of het doorzoeken van de kamer kan volgens het voorontwerp van wijzigingsdecreet wel wanneer er geïndividualiseerde vermoedens zijn dat de minderjarige voorwerpen of substanties in bezit heeft die de eigen veiligheid of de veiligheid van anderen ernstig in gevaar kunnen brengen. Dit is alleen mogelijk in voorzieningen met mandaat tot geslotenheid. De raad vraagt om het wijzigingsdecreet hier te verruimen en dergelijke controles ook mogelijk te maken in andere jeugdhulpvoorzieningen bij vermoedens van gevaar (uiteraard onder voorwaarden).

De raad vraagt de volgende tekstaanpassing:

- '§2. Als de dialoog met de minderjarige niet tot een gepaste oplossing leidt en alleen als er geïndividualiseerde vermoedens zijn dat de minderjarige voorwerpen of substanties in bezit heeft die de eigen veiligheid of de veiligheid van anderen ernstig in gevaar kunnen brengen, kunnen ~~in een voorziening met mandaat tot geslotenheid~~ de kledij van de minderjarige of persoonlijke zaken doorzocht worden.'
-

5.13 Artikel 39. Recht op dossier

De minderjarige heeft recht op informatie over de gegevens die hem betreffen en die over hem worden bijgehouden en met wie die gegevens gedeeld worden. De raad vraagt of dit een afschaffing van de agogische exceptie betekent (zie ook opmerkingen bij artikel 12)? Is dit artikel bovendien niet tegenstrijdig met de agogische exceptie die wel is opgenomen in artikel 12?

5.14 Artikel 45. Recht op bijstand door een vertrouwenspersoon

De minderjarige heeft het recht om zich in alle contacten en in de uitoefening van zijn rechten te laten bijstaan door een vertrouwenspersoon. De raad meent dat de omschrijving van die vertrouwenspersoon niet volledig is.

De raad vraagt de volgende tekstaanpassingen:

- 3° in paragraaf 1: 'De minderjarige wijst zelf een vertrouwenspersoon aan, die niet de ouder, **noch de wettelijke vertegenwoordiger** is.'
  - 4° in paragraaf 2: 'Als de minderjarige niet in staat is om zelf een persoon als vermeld in paragraaf 1, aan te wijzen en als de minderjarige en diens ouders **of wettelijke vertegenwoordiger** tegenstrijdige belangen hebben, kan de jeugdhulpvoorziening of de toegangspoort een vertrouwenspersoon aanwijzen voor die minderjarige.'
-

5.15 Artikel 52. Preventie- en reactiebeleid

De raad signaleert een aantal onduidelijkheden betreffende de algemene principes van het reactiebeleid. Eén van de principes is dat elk optreden leeftijdsadequaat is (2°). De raad vraagt wat bedoeld wordt met 'elk optreden'. Dit kan dus zeer breed gaan? Een ander principe is dat elk optreden beoordeeld wordt op zijn billijkheid (5°). Hoe wordt billijkheid hier ingeschat?

5.16 Artikel 54. Preventie van afzondering en fixatie

Afzondering of fixatie als collectieve maatregel is verboden in de jeugdhulp. Toch leest de raad dat in afwijking afzondering 's nachts en in alarmsituaties in een gemeenschapsinstelling als collectieve maatregel gebruikt kan worden. Leest de raad het dan goed dat in de gemeenschapsinstellingen afzondering 's nachts het normale regime is? Hoort dit niet tot de consequenties van detentie? Is er hier geen sprake van begripsverwarring tussen afzondering en vrijheidsberoving op basis van een rechterlijke beslissing na een misdrijf?

5.17 Artikel 55. Voorwaarden voor afzondering en fixatie om de veiligheid te herstellen bij acuut en ernstig gevaar

In het voorontwerp van wijzigingsdecreet is niet bepaald wat gevaar betekent. Gaat het om elk gevaar of gaat het enkel over gevaar dat ontstaat door agressie of escalatie door/van een minderjarige in relatie tot andere personen? Het is belangrijk dat dit beschreven wordt.

De raad is tevreden dat de voorwaarde is toegevoegd dat passende maatregelen worden genomen om de minderjarige van de nodige medische zorg te verzekeren als dit bij de afzondering of fixatie vereist is. Wat echter nog ontbreekt in het voorontwerp van wijzigingsdecreet is het recht op medische bijstand na afzondering of fixatie, moest dit vereist zijn.

De raad vraagt de volgende tekstaanpassing:

- '7° passende maatregelen worden genomen om de minderjarige van de nodige medische zorg te verzekeren als de medische bijstand bij **of na** de afzondering of fixatie vereist is;'
-

5.18 Artikel 56. Voorwaarden voor afzondering en fixatie om de veiligheid te behouden bij potentieel gevaar, ter preventie van acuut en ernstig gevaar

Bij de voorwaarden die gelden voor afzondering en fixatie om de veiligheid te behouden bij potentieel gevaar wordt het betrekken van de medische discipline niet meer vermeld. De raad verwacht dat ook hier haalbare verwachtingen beschreven worden betreffende het inroepen van medische zorg.

Tekstueel merkt de raad nog op dat in het lopende onderzoek rond toepassing binnen de sector voor personen met een handicap de insteken 'bij potentieel gevaar' en 'ter bevordering van

ontwikkelingskansen' samengevoegd zijn. Dit zou best ook gebeuren in dit voorontwerp van wijzigingsdecreet en voornamelijk ook in de memorie van toelichting.

De raad vraagt de volgende tekstaanpassingen:

- **'7° passende maatregelen worden genomen om de minderjarige van de nodige medische zorg te verzekeren als de medische bijstand bij of na de afzondering of fixatie vereist is:'**
-

5.19 Artikel 57. Voorwaarden voor afzondering of fixatie ter bevordering van ontwikkelings- of ontplooiingskansen van de minderjarige of anderen

Voor de voorwaarden verbonden aan dit type van afzondering of fixatie verwijst de tekst van het voorontwerp van wijzigingsdecreet naar het voorgaande artikel 56. Uiteraard gelden voor de beide dus dezelfde vragen van de raad voor tekstaanpassing.

Daarenboven verwacht de raad dat de conclusies afgewacht worden van het onderzoek 'Een kader voor vrijheidsbeperkende maatregelen die gebruikt worden voor het behouden van veiligheid bij potentieel gevaar of als middel om ontwikkelings- en ontplooiingskansen te bevorderen bij kinderen en volwassenen met een handicap'⁵.

---

⁵ <https://www.steunpuntwvg.be/projecten/kader-voor-vrijheidsbeperkende-maatregelen-die-gebruikt-worden-voor-het-behouden-van-veiligheid-bij>